Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (десети състав)

8 май 2025 година*

„Преюдициално запитване — Гражданство на Съюза — Член 20 ДФЕС — Право на свободно движение и на свободно пребиваване на територията на държавите членки — Производно право на пребиваване на гражданин на трета държава, който поема издръжката на ненавършило пълнолетие дете със статут на гражданин на Съюза — Отношение на зависимост — Естество на производното право на пребиваване — Момент на раждане — Задължение за последващо получаване на виза в трета държава“

По дело C-130/24

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Verwaltungsgericht Düsseldorf (Административен съд Дюселдорф, Германия) с акт от 16 януари 2024 г., постъпил в Съда на 16 февруари 2024 г., в рамките на производство по дело

YC

срещу

Stadt Wuppertal,

СЪДЪТ (десети състав),

състоящ се от: D. Gratsias, председател на състава, E. Regan (докладчик) и J. Passer, съдии,

генерален адвокат: R. Norkus,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за германското правителство, от J. Möller и R. Kanitz, в качеството на представители,

– за датското правителство, от D. Elkan, M. Jespersen и C. Maertens, в качеството на представители,

– за гръцкото правителство, от T. Papadopoulou, в качеството на представител,

* Език на производството: немски.

– за нидерландското правителство, от M. K. Bulterman и A. Hanje, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от E. Montaguti и J. Vondung, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 20 ДФЕС.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между YC, гражданка на трета държава, и Stadt Wuppertal (община Вупертал, Германия) по повод на издаването на разрешение за пребиваване с цел събиране на семейството.

Правна уредба

3 Член 5 от Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet — Aufenthaltsgesetz (Закон за пребиваването, заетостта и интеграцията на чужденците на територията на Федерална република Германия) от 30 юли 2004 г. (BGBl. 2004 I, стр. 1950), в редакцията му, приложима към фактите по главното производство (наричан по-нататък „AufenthG“), озаглавен „Общи условия за предоставяне на разрешение за пребиваване“, гласи:

„(1) Издаването на разрешение за пребиваване по принцип изисква:

[…]

2. да не е налице интерес от експулсиране,

[…]

(2) Разрешение за пребиваване, синя карта на ЕС, ICT карта (карта за целите на вътрешнокорпоративен трансфер), карта за постоянно пребиваване или разрешение за дългосрочно пребиваване в ЕС се издават освен това само когато чужденецът:

1. е влязъл в страната с необходимата виза и

2. в рамките на своята молба за издаване на [разрешение за пребиваване] вече е предоставил необходимата за това информация.

Тези изисквания може да не се прилагат, ако са изпълнени материалноправните условия за издаване или ако с оглед на конкретните обстоятелства по случая би било неразумно последващо издаване на виза. […]“.

4 Член 28 от AufenthG, озаглавен „Събиране на семейството на германски граждани“, предвижда в параграф 1:

„Разрешение за пребиваване се издава на:

[…]

3. родителя на германски гражданин, който не е навършил пълнолетие и не е сключил брак, за целите на упражняването на родителските права,

при условие че съответният германски гражданин има обичайно местопребиваване на територията на Федерална република Германия. В случаите, посочени в първо изречение, точки 2 и 3, разрешението за пребиваване се издава чрез дерогация от член 5, параграф 1, точка 1. В случаите, посочени в първо изречение, точка 1, разрешението за пребиваване по принцип се издава чрез дерогация от член 5, параграф 1, точка 1“.

5 Член 95 от AufenthG, озаглавен „Наказателни разпоредби“, гласи в параграф 1:

„С лишаване от свобода до една година или с глоба се наказва всеки, който:

[…]

2. пребивава на територията на Федерална република Германия, без да притежава изискващия се съгласно член 4, параграф 1, първо изречение документ за пребиваване, ако:

a) е задължен да напусне територията на страната с подлежащ на принудително изпълнение акт,

b) не му е отпуснат срок за доброволно напускане или той е изтекъл, и

c) неговото експулсиране не е спряно,

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

6 На 25 септември 2019 г. външното представителство на Република Полша в трета държава издава на жалбоподателката в главното производство виза за дългосрочно пребиваване с цел обучение, валидна до 23 септември 2020 г.

7 На 28 септември 2019 г., снабдена с тази виза, жалбоподателката в главното производство влиза в Шенгенското пространство и започва обучение в Полша.

8 След като влиза в Германия от Полша, на 1 август 2020 г. жалбоподателката в главното производство обявява местоживеенето си в района на действие на община Вупертал.

9 На 6 ноември 2020 г. община Вупертал приканва жалбоподателката в главното производство незабавно да напусне територията на страната. Тази покана не е изпълнена, тъй като освен това органите вече не могат да се свържат със заинтересованото лице на адреса, посочен в декларацията му за местоживеене.

10 На 24 септември 2021 г. жалбоподателката в главното производство ражда дете, което придобива по произход германското гражданство на баща си.

11 Жалбоподателката в главното производство живее с това дете, по отношение на което сама упражнява родителските права. Въпреки че плаща издръжка, бащата има малко контакти с детето, като го посещава само през уикендите, без да е в състояние поради професионални причини да се грижи за него в продължение на седмици.

12 На 12 април 2022 г. жалбоподателката в главното производство подава молба до община Вупертал да ѝ бъде издадено разрешение за пребиваване с цел упражняване на родителските права.

13 Тъй като община Вупертал оставя без отговор тази молба, на 13 декември 2022 г. жалбоподателката в главното производство сезира Verwaltungsgericht Düsseldorf (Административен съд Дюселдорф, Германия), който е запитващата юрисдикция, с жалба, за да получи решение по въпросната молба.

14 Според община Вупертал издаването на разрешение за пребиваване на жалбоподателката в главното производство е изключено, тъй като — понеже в периода от месец декември 2020 г. до месец юни 2021 г. тя е била неоткриваема — осъществявала състава на престъплението, предвидено в член 95, параграф 1, точка 2 от AufenthG. Това обусловило в съответствие с член 5, параграф 1, точка 2 от AufenthG интерес от експулсиране, който не допуска издаване на разрешение за пребиваване и който не може да бъде дерогиран.

15 Община Вупертал поддържа също, че издаването на разрешение за пребиваване предполага влизане на територията на страната с необходимата виза, което в случая не било така. Освен това от жалбоподателката в главното производство можело разумно да се изисква да напусне територията на Германия, за да започне впоследствие процедура за издаване на виза в държавата си на произход, тъй като подобно изискване не застрашавало висшия интерес на детето предвид кратката продължителност — по-малка от един месец — на процедурата. Накрая, условията за предоставяне на производно право на пребиваване на основание член 20 ДФЕС също не били изпълнени. Всъщност при общо напускане с цел започване на процедурата за издаване на виза детето, което не е в училищна възраст, следвало да напусне територията на Европейския съюз само за кратко време, така че не се накърнявала същността на признатото в тази разпоредба право. От друга страна, било приемливо да се прекъснат контактите между детето и баща му за период, по-кратък от един месец.

16 С частично решение от 23 ноември 2023 г. запитващата юрисдикция разпорежда на община Вупертал да издаде на жалбоподателката в главното производство разрешение за пребиваване с цел събиране на семейството на основание член 28, параграф 1, точка 3 от AufenthG, валидно от датата на това съдебно решение.

17 Що се отнася до периода преди тази дата (наричан по-нататък „разглежданият период“), тази юрисдикция смята за установено, че националното право не допуска на жалбоподателката в главното производство да бъде издадено разрешение за пребиваване, тъй като през този период е бил налице интерес тя да бъде експулсирана поради незаконното си пребиваване на територията на Германия. Предоставянето на разрешение за пребиваване по хуманитарни причини също било изключено.

18 Ето защо посочената юрисдикция смята, че в случая е важно да се определи дали през разглеждания период е възникнало производно право на пребиваване на основание член 20 ДФЕС, и ако това е така, дали това право е възникнало автоматично по силата на правото на Съюза и от кой момент е възникнало въпросното право.

19 На първо място, що се отнася до наличието на право на пребиваване на основание член 20 ДФЕС, запитващата юрисдикция отбелязва, че според част от националната съдебна практика изискуемите условия за предоставяне на такова право на пребиваване са изпълнени само когато не е разумно да се проведе процедура за издаване на виза a posteriori в кратък срок, който може да бъде надеждно определен. Тази съдебна практика се позовавала на тълкуване a contrario на решение от 8 май 2018 г., K.A. и др. (Събиране на семейството в Белгия) (C-82/16, EU:C:2018:308, т. 58), в което Съдът постановил, че е в противоречие с целта на член 20 ДФЕС гражданин на трета държава да бъде принуден да напусне територията на Съюза „за неопределен период от време“.

20 Тази юрисдикция обаче има съмнения относно такова тълкуване. По-специално, тя отбелязва, че в решение от 5 май 2022 г., Subdelegación del Gobierno en Toledo (Престой на член на семейството — Недостатъчни средства) (C-451/19 и C-532/19, EU:C:2022:354, т. 48), Съдът, изглежда, внушава, че за да може да се направи позоваване на производно право на пребиваване на основание член 20 ДФЕС, е достатъчно да се констатира, че по силата на националното право или на вторичното право на Съюза на гражданина на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, не може да се предостави никакво право на пребиваване, след като бъде констатирано, че между този гражданин и гражданина на Съюза съществува отношение на зависимост, което би могло да принуди въпросния гражданин на Съюза да напусне територията на Съюза, ако членът на неговото семейство, гражданин на трета държава, бъде накаран да напусне територията на Съюза. От друга страна, от решения от 22 юни 2023 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Майка тайландка на ненавършило пълнолетие дете, което е нидерландски гражданин) (C-459/20, EU:C:2023:499, т. 30), и от 27 април 2023 г., M.D. (Забрана за влизане в Унгария) (C-528/21, EU:C:2023:341, т. 59), следвало, че предоставеното с член 20 ДФЕС лично, основно право, присъединено към статута на гражданин на Съюза, да се движи и пребивава свободно на територията на държавите членки при условията и в границите, определени в ДФЕС и от мерките, приети по тяхното прилагане, няма никаква стойност без правото на влизане на територията на Съюза.

21 На второ място, посочената юрисдикция иска да се установи дали производното право на пребиваване по член 20 ДФЕС трябва да бъде „предоставено“ в съответствие с компетентността на държавите членки, или това право вече е възникнало по силата на правото на Съюза. Според преобладаващата национална съдебна практика правото на пребиваване, произтичащо от член 20 ДФЕС, възниква пряко по силата на правото на Съюза, като компетентните национални органи са длъжни само да издадат декларативен акт.

22 Запитващата юрисдикция се съмнява дали това е така. Тя е склонна да приеме, че правото, произтичащо от член 20 ДФЕС, не възниква пряко по силата на правото на Съюза, а че най-напред то трябва да бъде дадено или предоставено от компетентните национални органи с конститутивен акт за това право. В това отношение запитващата юрисдикция констатира, че в практиката си Съдът прави известни разграничения в начина, по който възникват правата на пребиваване, произтичащи от правото на Съюза.

23 Така, що се отнася до правата на пребиваване, произтичащи от член 12 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 година относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, 1968 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 11), в решение от 17 септември 2002 г., Baumbast и R (C-413/99, EU:C:2002:493, т. 75), Съдът постановил, че тази разпоредба позволява на родителя, който в действителност упражнява родителските права върху децата, независимо от гражданството си, да пребивава с тях. Същото се отнасяло и за решение от 19 октомври 2004 г., Zhu и Chen (C-200/02, EU:C:2004:639, т. 47), което се отнася до член 18 ЕО, съответстващ на член 21 ДФЕС, и до Директива 90/364/ЕИО на Съвета от 28 юни 1990 година относно правото на пребиваване (ОВ L 180, 1990 г., стр. 26), в което Съдът постановил, че правото на Съюза позволява на родителя, гражданин на трета държава, който действително упражнява родителските права по отношение на дете, гражданин на Съюза, да пребивава с него в приемащата държава членка. За разлика от това в решение от 8 март 2011 г., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), Съдът установил отрицателен критерий, по силата на който член 20 ДФЕС не допуска държавите членки да отказват пребиваване и разрешение за работа. От това следвало, че правото на Съюза не разрешава пряко пребиваването, тъй като държавите членки можели да имат право да откажат пребиваването.

24 На трето място, ако правото на Съюза поражда правото на пребиваване, тази юрисдикция иска да установи от кой момент възниква това право. В този смисъл се поставял въпросът дали възникването на правото на пребиваване на основание член 20 ДФЕС предполага предварителна молба, както внушавал Съдът в решение от 8 май 2018 г., K.A. и др. (Събиране на семейството в Белгия) (C-82/16, EU:C:2018:308, т. 57). Възможно било също така правото на пребиваване на жалбоподателката в главното производство да е започнало с раждането на детето или когато е установено, че не може да се предостави право на пребиваване по силата на националното право или на вторичното право на Съюза. Тези въпроси възниквали дори ако правото на пребиваване по член 20 ДФЕС следва да възникне по силата на решение, взето от компетентните национални органи.

25 При тези обстоятелства Verwaltungsgericht Düsseldorf (Административен съд Дюселдорф) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Зависи ли правото на пребиваване по член 20 ДФЕС от разумната възможност издаването на виза, което се изисква по закон за издаването на национално разрешение за пребиваване, да се извърши в рамките на кратък, строго ограничен период от време?

2) Възниква ли правото на пребиваване по член 20 ДФЕС по силата на правото на Съюза, така че да е необходимо то само да бъде удостоверено от националните органи, или такова право на пребиваване трябва да се предостави от националните органи с конститутивен акт.

3) В случай че правото на пребиваване възниква автоматично по силата на правото на Съюза, в кой момент възниква това право?

4) В случай че правото на пребиваване трябва да бъде предоставено от националните органи, от кой момент това право трябва да се предостави с обратно действие?“.

По преюдициалните въпроси

По втория въпрос

26 С втория си въпрос, който следва да се разгледа на първо място, запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, произтича пряко от правото на Съюза, така че разрешението за пребиваване, издадено на това основание от компетентните национални органи, няма характер на конститутивен акт.

27 Следва да се припомни, че според постоянната съдебна практика съществуват някои съвсем особени случаи, при които, въпреки че не се прилагат разпоредбите на вторичното право относно правото на пребиваване на граждани на трети държави и въпреки че съответният гражданин на Съюза не се е възползвал от свободата си на движение, на гражданина на трета държава, член на семейството на този гражданин на Съюза, все пак трябва да се признае право на пребиваване, тъй като в противен случай полезното действие на гражданството на Съюза би било накърнено, ако в резултат от отказа да се признае такова право, посоченият гражданин на Съюза се окаже фактически принуден да напусне територията на Съюза като цяло и по този начин бъде лишен от възможността действително да се ползва от най-съществената част от правата, които му предоставя неговият статут на гражданин на Съюза (решение от 5 май 2022 г., Subdelegación del Gobierno en Toledo (Престой на член на семейството — Недостатъчни средства), C-451/19 и C-532/19, EU:C:2022:354, т. 45 и цитираната съдебна практика).

28 Въпреки това отказът да се признае право на пребиваване на гражданин на трета държава, може да застраши полезното действие на гражданството на Съюза само ако между този гражданин на трета държава и гражданина на Съюза, член на неговото семейство, съществува такова отношение на зависимост, че би се стигнало дотам гражданинът на Съюза да бъде принуден да замине заедно със съответния гражданин на трета държава и да напусне територията на Съюза като цяло (решение от 5 май 2022 г., Subdelegación del Gobierno en Toledo (Престой на член на семейството — Недостатъчни средства), C-451/19 и C-532/19, EU:C:2022:354, т. 46 и цитираната съдебна практика).

29 От това следва, че гражданин на трета държава може да иска да му бъде предоставено производно право на пребиваване по силата на член 20 ДФЕС само в случаите, когато непредоставянето на такова право на пребиваване би принудило както този гражданин, така и члена на неговото семейство, гражданин на Съюза, да напуснат територията на Съюза. При това положение производно право на пребиваване се предоставя само в случаите, когато гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, не отговаря на необходимите условия, за да получи въз основа на други разпоредби, и по-специално въз основа на приложимата за събиране на семейството национална правна уредба, право на пребиваване в държавата членка, чийто гражданин е

този гражданин на Съюза (решение от 5 май 2022 г., Subdelegación del Gobierno en Toledo (Престой на член на семейството — Недостатъчни средства), C-451/19 и C-532/19, EU:C:2022:354, т. 47 и цитираната съдебна практика).

30 Когато обаче се установи, че по силата на националното или на вторичното право на Съюза не може да се предостави право на пребиваване на гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, фактът, че между този гражданин на трета държава и този член на неговото семейство, гражданин на Съюза, съществува отношение на зависимост, което би могло да принуди споменатия гражданин на Съюза да напусне територията на Съюза като цяло, ако членът на неговото семейство, гражданин на трета държава, бъде накаран да напусне територията на Съюза, поражда по принцип задължение за съответната държава членка да признае на този гражданин на трета държава производно право на пребиваване по силата на член 20 ДФЕС (решение от 5 май 2022 г., Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Престой на член на семейството — Недостатъчни средства), C-451/19 и C-532/19, EU:C:2022:354, т. 48 и цитираната съдебна практика).

31 От това следва, че производното право на пребиваване, признато в съвсем особените случаи, описани в точки 27—30 от настоящото решение, на гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, произтича направо от член 20 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 8 май 2018 г., K.A. и др. (Събиране на семейството в Белгия), C-82/16, EU:C:2018:308, т. 89).

32 Следователно производното право на пребиваване, с което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание член 20 ДФЕС е придобито направо в приложение на правото на Съюза, независимо дали компетентните национални органи са издали разрешение за пребиваване, подобно на правото на пребиваване на гражданите на Съюза, признато въз основа на една от свободите на движение, предвидени в Договора за функционирането на ЕС, или на производното право на пребиваване на гражданите на трета държава, членове на семейството на граждани на Съюза, основано на упражняването от последните на една от тези свободи като предвидената в член 21, параграф 1 ДФЕС (вж. в този смисъл решения от 19 октомври 2004 г., Zhu и Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, т. 46, и от 5 юни 2018 г., Coman и др., C-673/16, EU:C:2018:385, т. 23 и 24).

33 Ето защо, когато държава членка издава разрешения за пребиваване на лицата, ползващи се с право на пребиваване на територията на тази държава членка въз основа на член 20 ДФЕС, подобно разрешение трябва да се смята не за конститутивен акт, а за акт, предназначен да констатира от страна на въпросната държава членка индивидуалното положение на гражданин на трета държава с оглед на правото на Съюза.

34 Противно на твърдяното от датското правителство, в това отношение е ирелевантно, че производното право на пребиваване по член 20 ДФЕС е подчинено на наличието на определен брой условия, произтичащи от съдебната практика, припомнена в точки 27—30 от настоящото решение, а именно условието, според което право на пребиваване не би могло да се получи на друго основание. Всъщност, когато условията, необходими за признаването на такова право на пребиваване, са изпълнени, то се придобива независимо от евентуалното констатиране на това право с решение, взето от компетентните национални органи, докато, обратно, когато условията за признаване на това право на пребиваване не са изпълнени, то не е придобито, без по същия начин да се изисква отказът да бъде констатиран в такова решение.

35 Ето защо на втория въпрос следва да се отговори, че член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, произтича направо от правото на Съюза, така че разрешението за пребиваване, издадено на това основание от компетентните национални органи, няма характер на конститутивен акт.

По третия въпрос

36 С третия си въпрос, който следва да се разгледа на второ място, запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, възниква от момента на подаване на молбата с предмет признаване на подобно право на пребиваване.

37 В това отношение е достатъчно да се констатира, че от съдебната практика, припомнена в точки 27—30 от настоящото решение, следва, че това право на пребиваване трябва да се признае на гражданина на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, веднага щом като възникне отношението на зависимост между него и гражданина на Съюза (решение от 8 май 2018 г. (Събиране на семейството в Белгия), C-82/16, EU:C:2018:308, т. 89).

38 В дело като това в главното производство моментът на възникване на разглежданото отношение на зависимост може да съответства на раждането на това дете. При всички положения обаче само компетентните национални юрисдикции или органи трябва да преценят в зависимост от конкретните обстоятелства във всеки отделен случай точния момент, от който може да се приеме, че това отношение на зависимост съществува между този гражданин и гражданина на Съюза.

39 Следователно на третия въпрос следва да се отговори, че член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, възниква не към момента на подаване на молбата с предмет признаване на такова право на пребиваване, а от момента, в който възниква отношението на зависимост между този гражданин и гражданина на Съюза.

По първия въпрос

40 С първия си въпрос, който следва да се разгледа на трето място, запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която поставя признаването на производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, в зависимост от условието на този гражданин впоследствие да бъде издадена виза в третата държава.

По допустимостта

41 Европейската комисия пита релевантен ли е този въпрос, за да се постанови решение по делото в главното производство, тъй като изискването за виза, посочено в него, е част от процедурата за предоставяне на право на пребиваване по силата на националното право, при положение че подобно право на пребиваване не е предоставено на жалбоподателката в главното производство за разглеждания период от време. Следователно не било ясно по какъв начин това изискване за виза следва да влияе върху предоставянето, що се отнася до този период от време, на право на пребиваване по силата на правото на Съюза.

42 В това отношение според постоянната практика на Съда въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическата рамка, които той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 27 април 2023 г., M.D. (Забрана за влизане в Унгария), C-528/21, EU:C:2023:341, т. 49 и съдебната практика).

43 В случая, макар да е вярно, че условието за последващо издаване на виза, посочено от запитващата юрисдикция, е част от процедурата за предоставяне на право на пребиваване по силата на националното право, от акта за преюдициално запитване все пак става ясно, че според тази юрисдикция това условие се изисква и за целите на признаването на производно право на пребиваване на основание член 20 ДФЕС.

44 При тези условия не може да се приеме, че поисканото с първия въпрос тълкуване на член 20 ДФЕС няма никаква връзка с предмета на спора в главното производство или че повдигнатият с този въпрос проблем е от хипотетично естество.

45 От това следва, че въпросът е допустим.

По същество

46 Следва да се припомни, че според практиката на Съда държавите членки са тези, които определят реда за упражняване на производното право на пребиваване, което в много особените случаи, посочени в точки 27—30 от настоящото решение, трябва да се признае на гражданина на трета държава по силата на член 20 ДФЕС, доколкото този процесуален ред не застрашава полезното действие на тази разпоредба, водейки до положение, при което този гражданин трябва да напусне територията на Съюза като цяло, и до такова, при което поради наличието на отношение на зависимост между въпросния гражданин и гражданина на Съюза последният на практика е принуден да замине заедно с него и следователно да напусне територията на Съюза (вж. в този смисъл решение от 27 февруари 2020 г., Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Съпруг(а) на гражданин на Съюза), C-836/18, EU:C:2020:119, т. 50 и 51 и цитираната съдебна практика).

47 От друга страна, според съдебната практика, макар производното право на пребиваване, произтичащо от член 20 ДФЕС, да не е абсолютно и макар държавите членки да могат да откажат да го предоставят при определени специфични обстоятелства, това не променя факта, че тази разпоредба не позволява на държавите членки да въвеждат изключения от това производно право на пребиваване, които накърняват ефективното упражняване на най-съществената част от правата, произтичащи от статута на гражданин на Съюза, което би било непропорционално с оглед на преследваната с такива изключения цел (вж. в този смисъл решения от 27 февруари 2020 г., Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Съпруг(а) на гражданин на Съюза), C-836/18, EU:C:2020:119, т. 47 и 48, и от 5 май 2022 г., Subdelegación del Gobierno en Toledo (Престой на член на семейството — Недостатъчни средства), C-451/19 и C-532/19, EU:C:2022:354, т. 49).

48 Такъв е случаят с национална правна уредба, която обвързва признаването на производното право на пребиваване, с което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, въз основа на член 20 ДФЕС, с условието на този гражданин впоследствие да бъде издадена виза в третата държава.

49 В това отношение действително Съдът вече е постановил, че наложеното с национална практика задължение на гражданина на трета държава да напусне територията на Съюза преди каквато и да е проверка за евентуалното наличие на отношение на зависимост между този гражданин и члена на неговото семейство, гражданин на Съюза, за да поиска оттеглянето или спирането на действието на забраната за влизане, която му е наложена, може да накърни полезното действие на член 20 ДФЕС, ако спазването на това задължение следва да доведе — поради наличието на отношение на зависимост между посочения гражданин на трета държава и гражданина на Съюза — до това последният фактически да се окаже принуден да замине с него и следователно също да напусне територията на Съюза за неопределен период от време (вж. в този смисъл решение от 8 май 2018 г., K.A. и др. (Събиране на семейството в Белгия), C-82/16, EU:C:2018:308, т. 55 и 56).

50 Противно на твърдяното от германското правителство обаче, от това не може да се изведе, че задължението за гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, да напусне територията на държава членка, за да удовлетвори условието впоследствие да му бъде издадена виза в трета държава, не засяга полезното действие на член 20 ДФЕС в хипотезата, в която процедурата за предоставяне на тази виза в третата държава е с ограничена продължителност, която в случая била по-кратка от един месец, така че жалбоподателката в главното производство можела да напусне Германия с детето си, германски гражданин, което все още не е в училищна възраст, за да започне след това процедурата за предоставяне на виза в нейната държава по произход.

51 Всъщност това условие може да засегне пряко самото естество на производното право на пребиваване, признато от правото на Съюза на гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, в съвсем особените случаи, описани в точки 27—30 от настоящото решение, доколкото упражняването на такова право на пребиваване задължително предполага гражданинът на трета държава да може да влиза на територията на съответната държава членка и следователно може да доведе до лишаване на гражданина на Съюза от възможността действително да се ползва от най-съществената част от правата, предоставени му от неговия статут, поради съществуващото отношение на зависимост между тези лица, тъй като въпросното условие фактически принуждава този гражданин да напусне територията на Съюза като цяло, за да замине заедно с члена на неговото семейство, гражданин на трета държава, на когото е наложено същото условие (вж. в този

смисъл решения от 27 април 2023 г., M.D. (Забрана за влизане в Унгария), C-528/21, EU:C:2023:341, т. 60 и цитираната съдебна практика, и от 22 юни 2023 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Майка тайландка на ненавършило пълнолетие дете, което е нидерландски гражданин), C-459/20, EU:C:2023:499, т. 27 и 31).

52 Всъщност в случая това условие има за последица гражданин на трета държава да може да бъде принуден да напусне територията на Съюза като цяло, при положение че самите компетентни национални органи са установили, че между този гражданин и гражданина на Съюза, член на неговото семейство, съществува такова отношение на зависимост, че последният би бил принуден да замине с въпросния гражданин в тази трета държава, лишавайки така този гражданин от възможността ефективно да упражнява най-съществената част от правата, които му предоставя неговият статут, въпреки че именно поради отношението на зависимост на същия гражданин по принцип би трябвало да се признае производно право на пребиваване на основание член 20 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 8 май 2018 г., K.A. и др. (Събиране на семейството в Белгия), C-82/16, EU:C:2018:308, т. 57 и 58).

53 От това следва, че условието, според което гражданин на трета държава трябва да получи впоследствие виза в тази държава, за да му бъде признато право на пребиваване на основание член 20 ДФЕС, представлява формално условие, което на практика може да лиши този гражданин от право, предоставено му от правото на Съюза, при положение че материалните условия за признаването на такова право са изпълнени. Поради тази причина това условие може да лиши гражданина на Съюза, който е член на семейството му, от възможността ефективно да упражнява най-съществената част от правата, които му предоставя неговият статут, предвид отношението на зависимост, което съществува между тези лица.

54 Освен това подобно условие, което принуждава гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, в съвсем особените случаи, описани в точки 27—30 от настоящото решение, а следователно и гражданина на Съюза, да напусне територията на Съюза, дори за ограничен период от време и във всеки случай, без каквато и да е гаранция за връщане, не може да се приеме за пропорционално с оглед на целта, преследвана с това условие.

55 Предвид изложеното, по-специално в точки 35 и 39 от настоящото решение, този извод се потвърждава от факта, подчертан от германското правителство, че националната правна уредба предвижда възможността за отказ от разглежданата процедура за издаване на виза конкретно в случай че е налице законно право на разрешение за престой.

56 Ето защо на първия въпрос следва да се отговори, че член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която поставя признаването на производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, в зависимост от условието на този гражданин впоследствие да бъде издадена виза в третата държава.

По четвъртия въпрос

57 С оглед на отговора на втория въпрос не е необходимо да се отговаря на четвъртия въпрос.

По съдебните разноски

58 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (десети състав) реши:

1) **Член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, произтича направо от правото на Съюза, така че разрешението за пребиваване, издадено на това основание от компетентните национални органи, няма характер на конститутивен акт.**

2) **Член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, възниква не към момента на подаване на молбата с предмет признаване на такова право на пребиваване, а от момента, в който възниква отношението на зависимост между този гражданин и гражданина на Съюза.**

3) **Член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която поставя признаването на производното право на пребиваване, от което се ползва гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, на основание на тази разпоредба, в зависимост от условието на този гражданин впоследствие да бъде издадена виза в третата държава.**

Подписи